

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24.12.1993, sp. zn. 3 Cdo 12/92, ECLI:CZ:VSPH:1993:3.CDO.12.1992.1

Číslo: 36/1994

Právní věta: Ujednání smluvních stran o tom, že nabyvatelé v případě stáří či nemoci poskytnou postupitelce veškeré zaopatření tak, jak si toho slušný způsob života žádá, není neurčité a nečiní proto postupní smlouvu neplatnou.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 24.12.1993

Spisová značka: 3 Cdo 12/92

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Neplatnost právního úkonu, Právní úkony

Předpisy: 40/1964 Sb. § 37

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 36

Ujednání smluvních stran o tom, že nabyvatelé v případě stáří či nemoci poskytnou postupitelce „veškeré zaopatření tak, jak si toho slušný způsob života žádá“, není neurčité a nečiní proto postupní smlouvu neplatnou.

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze z 24.12.1993, [3 Cdo 12/92](#))

Okresní soud ve Zlíně rozsudkem určil, že žalobkyně je vlastnící domku čp. 474 v T. spolu s pozemky parc. č. 646 a parc. č. 461/2. Žalovaným uložil, aby nahradili žalobkyni náklady řízení 888 Kč a 230 Kč a zaplatili státu soudní poplatek 300 Kč, vše do 3 dnů od právní moci rozsudku.

K odvolání žalovaného J. K. Krajský soud v Brně svým rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu v celém rozsahu zamítl. Žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení a současně zrušil výrok rozsudku, podle něhož byli oba žalovaní zavázáni zaplatit soudní poplatek. V odůvodnění vysvětlil, že postupní smlouva z 26. 8. 1977, kterou své nemovitosti žalobkyně převedla na žalované, je sice neplatná, avšak vlastnictví nezůstalo žalobkyni, neboť je žalovaní nabyli vydržením.

V dovolání žalobkyně namítala, že se odvolací soud v rozsudku odchýlil od svého předchozího

právního názoru, který vyslovil v dříve projednávané věci pod sp. zn. 13 Co 361/89, o vyklizení stejných nemovitostí, kde dospěl k závěru, že postupní smlouva z 26. 8. 1977 je neplatná pro neurčitost a vlastníci sporných nemovitostí je žalobkyně; z toho důvodu tehdy žalovanému J. K. uložil, aby tyto nemovitosti vyklidil po poskytnutí bytové náhrady. Zdůrazňovala, že uvedený rozsudek sp. zn. 13 Co 361/89 je v právní moci, přičemž je v protikladu s právním názorem o vydržení vlastnictví žalovanými, vysloveným v této právní věci. Namítala proto, že právní závěry odvolacího soudu nemají oporu v provedeném dokazování a jsou předčasné, neboť soud nezjišťoval rozhodující skutečnosti pro úvahy o vydržení. Měla za to, že za této procesní situace spočívá napadený rozsudek také na nesprávném právním posouzení věci. Proto požadovala, aby dovoláním napadený rozsudek byl zrušen a věc byla vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Žalovaný J. K. navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl potvrzen jako správný. Poukázal na to, že dovolání obsahuje nejen nesprávné údaje, ale rovněž množství právně nepodložených úvah žalobkyně. Domáhal se proto zamítnutí dovolání.

Žalovaná H. K. ve vyjádření k dovolání zdůrazňovala, že ona se v této právní věci uznání vydržení nemovitostí nedomáhala, neboť s žalovaným J. K. je neúživali v dobré víře. Souhlasila s návrhem žalobkyně na zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci odvolacímu soudu z důvodů uvedených v odvolání.

Vrchní soud v Praze dovolání žalobkyně zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu odvolacího řízení.

Z odůvodnění:

Dovolací námitky žalobkyně by mohly být důvodné, pokud by právní posouzení tohoto případu stálo na úvaze, zda žalovaný (anebo oba žalovaní) vydržel předmětné nemovitosti do svého vlastnictví (či oba do bezpodílového spoluvlastnictví). V přezkoumávané věci tomu tak ale není.

Je nesporné, že domek čp. 474 v T. s pozemky parc. č. 646 a parc. č. 461/2 nabyli oba žalovaní od žalobkyně postupní smlouvou z 26. 8. 1977, sepsanou do notářského zápisu bývalým státním notářstvím ve Zlíně a jím registrovanou téhož dne pod sp. zn. R I 862/77. Dovolací soud rovněž nepřehlédl, že již dříve před Okresním soudem ve Zlíně probíhal mezi žalobkyní a žalovaným J. K. spor o vyklizení těchto nemovitostí z důvodu vrácení daru, v němž rozsudkem z 13.4.1989, čj. 5 C 54/89-10, byla její žaloba zamítnuta. K jejímu odvolání krajský soud v Brně rozsudkem z 27. 7. 1989, sp. zn. 13 Co 361/89, rozsudek soudu prvního stupně změnil a žalovanému J. K. uložil nemovitosti vyklidit do 15 dnů od přidělení bytové náhrady. V této věci odvolací soud vyslovil právní názor, že vzhledem k uzavření postupní smlouvy mezi účastníky „nelze dovozovat bezúplatný převod nemovitostí a nebylo by možno návrhu vyhovět proto, že navrhovatelka vůči odpůrci učinila projev vůle směřující k odstoupení od darování podle § 409 o. z. Postupní smlouvu z roku 1977 je však třeba podle jejího obsahu považovat za neplatnou podle ustanovení § 37 o. z., když ujednání stran ohledně vzájemného plnění, ačkoliv jde o podstatnou náležitost této smlouvy, je zcela neurčité. Navíc je zřejmé i v rozporu se skutečnou vůlí stran, pokud jde o druh vzájemného plnění“. Na podkladě této úvahy odvolací soud dospěl k závěru, že nedošlo k platnému převodu vlastnictví k nemovitostem a žalobkyně jako vlastnice se důvodně domáhala jejich vyklizení proti žalovanému, který je užívá bez právního důvodu.

V právní věci, jíž se dovolací soud na základě podaného dovolání zabýval, odvolací soud vyšel ze stanoviska, že postupní smlouva z 26. 8.1977 je z důvodu neurčitosti neplatná, avšak od jejího uzavření v roce 1977 „až do doby vyslovení její neplatnosti v soudním rozhodnutí v roce 1989, tedy déle než 10 let, byli nepochybně oba odpůrci v dobré víře, že nabyli vlastnictví k nemovitostem na základě této smlouvy a jako vlastníci s nimi nakládali“. Odvolací soud tedy dovodil, že žalovaní nabyli

vlastnictví k nemovitostem vydržením podle ustanovení § 507a odst. 3 o. z. se zřetelem k ustanovení 135a odst. 1 o. z. (ve znění před novelou provedenou s účinností od 1. 1. 1992 zákonem č. 509/1991 Sb.).

S právním posouzením odvolacího soudu ohledně vydržení nemovitostí nelze souhlasit především z toho důvodu, že není správný jeho závěr o neplatnosti postupní smlouvy z 26. 8. 1977, vycházející z toho, že „ujednání stran ohledně vzájemného plnění druhé navrhovatelky a odpůrce je zcela neurčité“. Z obsahu uváděného notářského zápisu o postupní smlouvě z 26. 8. 1977, zn. NZ 722/77, totiž vyplynulo, že strany si ohledně vzájemného plnění na srážku z postupní ceny 54 573 Kč ujednaly, že „postupitelka si vyhrazuje a nastupitelé se zavazují v případě nemoci a stáří jí poskytnout a rovněž jejímu manželovi veškeré zaopatření tak, jak si to slušný způsob života žádá“. Toto plnění žalovaných bylo oceněno na 6000 Kč. Odvolací soud sice blíže nevysvětlil, v čem spatřuje neurčitost tohoto ujednání, avšak z celkové koncepce jeho odůvodnění je možno dovodit, že ji spatřoval v nesrozumitelnosti ujednání po obsahové stránce. A právě v tomto základním náhledu na otázku platnosti ujednání smluvních stran se posouzení dovolacího soudu liší od soudu odvolacího. Ujednání není neurčité ani po výrazové ani po obsahové stránce. Naopak použití termínu „veškeré zaopatření“ vylučuje jakékoli možné pochybnosti o určitosti obsahu ujednání, které by mohl na druhé straně vyvolávat jen příkladný výpočet jednotlivých činností žalovaných, zařazovaných v podobných případech pod obvyklé pojmy – obsluha, zaopatření a pomoc v nemoci a stáří. Šíří tohoto „veškerého zaopatření“ co do kvantity i kvality pak dostatečně určitě vykládá i pravidlo, které zvolily smluvní strany, tj. „jak si to slušný způsob života žádá“. Podle dovolacího soudu z tohoto hlediska ujednání stran neplatné není.

Právní názor odvolacího soudu o neplatnosti této postupní smlouvy neobstojí ani tam, kde poukazuje, že ujednání o vzájemném plnění “ je navíc zřejmě i v rozporu se skutečnou vůlí stran, pokud jde o druh vzájemného plnění“. Žádná zjištění v této věci tento právní názor nepodporují a odvolací soud opět nevysvětlil, jak vlastně k takovému závěru dospěl.

Dovolací soud pouze z hlediska vzájemných souvislostí těchto skutečností i na tuto část právního posouzení odvolacího soudu poukazuje s tím, že ji není potřebné dále rozebírat, neboť tyto otázky se nestaly předmětem jednání.

Jestliže postupní smlouva z 26. 8. 1977 není z vysvětlených důvodů neplatná, je pojmově vyloučeno uvažovat o možnosti vydržení předmětných nemovitostí; proto právní posouzení odvolacího soudu také v tomto směru není správné. Až potud by se tedy mohlo zdát dovolání žalobkyně z formálních důvodů opodstatněné.

Dovolání však neobstojí z věcných důvodů. Jestliže dovolací soud uzavřel, že postupní smlouva je platná, pak přešlo na žalované platně také vlastnictví k nemovitostem, a to právě z tohoto právního důvodu, nikoliv snad pro vydržení. Žalobkyně tím pozbyla vlastnického práva a proto nebyla ani aktivně hmotněprávně legitimována k tomuto sporu; žalobu bylo třeba zamítnout už jen z toho důvodu. Tak však rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé vyznělo a proto je rozsudek odvolacího soudu tedy konec konců z věcného hlediska správný (§ 243c a § 159 odst. 2 o. s. ř.)

Proto dovolací soud zamítl dovolání podle ustanovení § 243c odst. 1, věta před středníkem, o. s. ř.

Žalobkyně ani žalovaná H. K., která ji procesně podporovala, neměly v tomto řízení úspěch a úspěšnému žalovanému J. K. náklady nevznikly. Proto nemá žádný z nich právo na náhradu nákladů dovolacího řízení (§ 243b odst. 4, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř.).